

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vývoj odvetvia služieb podnikom v Európe“

(2009/C 27/06)

Pani Margot Wallström, podpredsedníčka a členka Európskej komisie zodpovedná za medziinštitucionálne vzťahy a komunikačnú stratégiu a pán Günter Verheugen, podpredseda a člen Európskej komisie zodpovedný za podnikanie a priemysel požiadali 6. decembra 2007 Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Vývoj odvetvia služieb podnikom v Európe“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. júna 2008. Spravodajcom bol pán CALLEJA.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 446. plenárnom zasadnutí 9. a 10. júla 2008 (schôdza z 9. júla 2008) prijal 135 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Pani Margot Wallström, podpredsedníčka a členka Európskej komisie zodpovedná za medziinštitucionálne vzťahy a komunikačnú stratégiu a pán Günter Verheugen, podpredseda a člen Európskej komisie zodpovedný za podnikanie a priemysel požiadali EHSV, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému služieb podnikom tak, že nadviaže na svoje predchádzajúce stanovisko ⁽¹⁾, ktoré sa zaoberalo službami výrobným podnikom a ďalej ho bude analyzovať.

1.1.1 Táto štúdia by mala brať do úvahy veľkú dôležitosť, ktorú Európska komisia pripisuje Lisabonskej stratégii pri zachovaní a zvyšovaní konkurencieschopnosti európskeho priemyslu usmerňovaním zmien v súlade s európskou stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a na sociálnej úrovni podporou zviditeľňovania reprezentatívnych sociálnych partnerov a ich rokovanií na príslušnej úrovni.

1.1.2 O dosiahnutie týchto cieľov sa treba usilovať súbežne so zjednodušením regulačného rámca pre priemysel, čo je jednou z hlavných priorit priemyselnej politiky Komisie.

1.1.3 Táto priemyselná politika sa okrem toho vyznačuje integrovaným prístupom, ktorý náležite zohľadňuje potreby jednotlivých odvetví.

2. Závery a odporúčania

2.1 Uznanie dôležitosti odvetvia služieb v hospodárskom a spoločenskom vývoji

EHSV si myslí, že je naliehavo potrebná skutočná zmena a rozšírenie zamerania na služby, ktoré by sa už nemali považovať za obyčajný prívěsok výrobného priemyslu. Spoločnosť prechádza veľkými zmenami a služby sú v centre týchto zmien. Európska komisia teda musí tento vývoj uznať a pripisovať mu väčšiu dôležitosť.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006. s. 4 (CCMI/035).

2.2 Prioritné činnosti

Vzhľadom na široký rozsah možných činností v politických oblastiach súvisiacich so službami podnikom je mimoriadne dôležité, aby sa týmto činnostiam dávala prioritna. Naliehavo treba dosiahnuť pokrok v desiatich kľúčových cieľoch podľa Lisabonského programu Spoločenstva na roky 2008 – 2010, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú budúci rozvoj služieb. Podľa názoru EHSV by tieto priority mali mať nasledujúce poradie:

— *Činnosť v oblasti služieb podnikom a skupina na vysokej úrovni.* Odporúča sa vytvoriť skupinu na vysokej úrovni pre oblasť služieb podnikom, ktorá by urobila hlbšiu analýzu odvetvia, preverila jestvujúce opatrenia na určenie a vyhodnotenie tých efektívnejších a úspešnejších opatrení, pokiaľ ide o služby podnikom, a navrhla konkrétne politické činnosti na riešenie najväčších nedostatkov a potrieb. Osobitná pozornosť by sa mala venovať veľmi odlišnému charakteru rozličných pododvetví služieb podnikom, aby sa zistilo, ktoré si zasluhujú hlavnú politickú pozornosť a na akej úrovni by sa mali uskutočňovať opatrenia (regionálnej, národnej, EÚ).

— *Politika trhu práce v službách podnikom.* Zo spoločenského hľadiska je na odvetvovej úrovni potrebné hlbkové preskúmanie výziev, ktoré vyplývajú z nových druhov pracovných miest vytváraných spoločným pôsobením poskytovateľov služieb podnikom a výrobného priemyslu. Táto analýza musí zahŕňať vzdelávanie, odbornú prípravu a ďalšie celoživotné vzdelávanie, ako aj podmienky zamestnávania pracovníkov, vrátane pracovníkov, ktorí sa zúčastňujú outsourcingu. Na dosiahnutie tohto cieľa by sa mal podporovať sociálny dialóg na odvetvovej úrovni. V tejto súvislosti by sa mal vypracovať program diskusie o špecifických zmenách pracovných podmienok a pracovných príležitostí vyplývajúcich zo štrukturálnych zmien, ktoré ovplyvňujú odvetvie služieb podnikom.

— *Služby podnikom v inovačných opatreniach.* Výskumno-vývojové a inovačné programy a činnosti na inovovanie služieb by sa mali intenzívne podporovať. Viac pozornosti si zasluhujú také oblasti, ako služby podnikom intenzívne využívajúce znalosti (KIBS) a inovačné riadenie.

- *Vytváranie noriem pre služby podnikom.* Podniky by mali byť povzbudzované k tomu, aby pomáhali pri vytváraní noriem samoreguláciou po dôkladnej konzultácii s užívateľmi služieb podnikom. Podpora Európskeho výboru pre normalizáciu (CEN) a pridružených inštitúcií (otvorená platforma) je dôležitá kvôli šíreniu výsledkov úspešnej inovácie, osobitne prostredníctvom rýchleho neformálneho vytvárania konsenzu.
- *Podpora vedy o službách* ako novej disciplíny vo vzdelávaní a odbornej príprave.
- *Vnútorý trh a predpisy ovplyvňujúce služby podnikom.* EHSV určil zoznam oblastí, v ktorých by sa malo pracovať, aby sa dosiahlo zjednodušenie, objasnenie a zmenšenie regulačných prekážok, samozrejme bez oslabenia jestvujúcich požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a povinností v oblasti zastúpenia pracovníkov. Okrem iného sa poukazuje na skutočnosť, že sa neurobilo hodnotenie vplyvu smernice o službách na služby podnikom a že by si to zasluhovalo hlavnú pozornosť, hlavne po transpozícii smernice do právnych predpisov členských štátov. Hodnotenie by malo zahŕňať určenie možných ďalších činností týkajúcich sa otvorenejšieho obchodu a konkurencie na rozšírenom vnútorom trhu EÚ.
- *Ďalšie zlepšenie štatistiky služieb podnikom.* Členskými štátom sa odporúča viacej spolupracovať, aby sa zlepšili štatistiky o službách podnikom a aby členské štáty mali viac informácií o výkonnosti a vplyve týchto služieb na hospodárstvo členských štátov, čo je nástroj, ktoré vlády potrebujú, ak majú odvetviu pomôcť rozvíjať jeho potenciál. Nedávne zmeny a doplnenia kapitoly 74 klasifikácie ekonomických činností NACE stále nebudú dostatočné na to, aby poskytovali podrobnosti potrebné na zber charakteristických údajov o službách podnikom.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 *Súvislosti.* Stanovisko z vlastnej iniciatívy EHSV (CCMI/035) schválené v septembri 2006 navrhlo venovať väčšiu pozornosť službám podnikom vzhľadom na ich prínos k výkonnosti jednotlivých odvetví európskeho výrobného priemyslu. Stanovisko vysvetlilo vzájomné pôsobenie služieb a výrobných činností a vplyv na sociálnu a ekonomickú výkonnosť, pokiaľ ide o zamestnanosť, produktivitu a konkurencieschopnosť. Považujeme to za východiskový bod tejto nadväzujúcej práce a ďalšieho rozboru služieb podnikom. Súčasný stanovisko by bolo dobré začať vymedzením pojmu „služby podnikom“ ako sústavy služieb, ktoré vďaka tomu, že sú využívané ako sprostredkujúce vstupy, ovplyvňujú akosť a efektívnosť výrobných činností dopĺňaním alebo nahrádzaním vlastných podnikových služieb (Rubalcaba a Kox, 2007). Toto vymedzenie sa do istej miery zhoduje s klasifikáciou NACE rev. 1 (kódy 72 – 74) a s novou verziou NACE (kódy 69 – 74, 77 – 78, 80 – 82) a agregáciou rozličných kategórií služieb. V rámci služieb podnikom rozoznávame dve hlavné kategórie:

- služby podnikom intenzívne využívajúce znalosti (napr. počítačové a IT služby, konzultácie v oblasti riadenia, auditorské služby, daňové a právne poradenstvo, marketing

a prieskumy verejnej mienky, technické a inžinierske služby, personálne služby, odborné vzdelávanie a nábor pracovníkov),

- operačné služby podnikom (napr. bezpečnostné služby, upratovacie služby, administratíva a účtovníctvo, nábor dočasných pracovníkov, strediská telefonického poradenstva, preklady a tlmočenie).

Cieľom tohto stanoviska je pomôcť tomuto odvetviu získať väčšie uznanie, umožniť mu rozvíjať sa bez prekážok a pomôcť európskemu hospodárstvu v snahách o väčšiu konkurencieschopnosť na svetovom trhu.

3.2 *Dôležitosť služieb všeobecne a služieb pre podniky.* Služby zaujímajú v postojoch občanov, odborníkov, spoločností, regiónov a krajín stále viac miesta a vo veľkom rozsahu dominujú nový dopyt a novú ponuku v sústavách hospodárstva a spoločnosti. Aj keď sú prítomné vo väčšine oblastí hospodárskeho a spoločenského života, mnohé činnosti nie sú zachytené v štatistikách. Tradičné členenie v rámci výrobných odvetví, aj keď nie je úplné a skrýva silné vzájomné väzby jednotlivých odvetví hospodárstva, nám umožňuje odhadovať dôležitosť hlavných hospodárskych činností. V Európe rastie dôležitosť služieb ako hospodárskeho odvetvia. Ich podiel na celkovej zamestnanosti (70 %) je nižší ako v Spojených štátoch amerických (80 %) a vyšší ako v Japonsku (67 %). Vo všetkých týchto troch oblastiach rástlo osobitné odvetvie služieb podnikom veľmi dynamickým tempom a spôsobilo podobný rast podielu na celkovej zamestnanosti. Podniky, ktorých hlavná činnosť je poskytovanie služieb iným podnikom predstavujú 10 – 12 % celkovej zamestnanosti a pridanej hodnoty. Ak zoberieme do úvahy služby podnikom poskytované v rámci druhoradej činnosti, percento zamestnanosti by bolo oveľa vyššie. V Európe mali v roku 2004 vedúce postavenie v odvetví služieb podnikom krajiny Beneluxu, Spojené kráľovstvo, Francúzsko a Nemecko. V období rokov 1995 až 2004 niektoré krajiny, okrem iných to bolo Maďarsko, Poľsko, Rakúsko, Lotyšsko a Malta, dosť podstatne rozšírili svoje odvetvie služieb podnikom. Napovedá to, že v niektorých krajinách EÚ dochádza k určitej konvergencii. Postavenie týchto krajín reprezentuje iba zamestnanosť v podnikoch, ktorých hlavnou činnosťou sú služby iným podnikom. Väčšina týchto spoločností sú malé a stredné podniky.

3.3 *Hodnotenie vývoja.* EHSV opätovne zhodnotil situáciu vzhľadom na vývoj od jeho posledného stanoviska v septembri 2006 (CCMI/035) a s uspokojením skonštatoval, ako v rozhodnutiach prijímaných Komisiou nadobudli väčšiu váhu služby podnikom vo výrobnéj sfére.

- Oznámenie na tému „Strednodobé hodnotenie priemyselnej politiky. Príspevok k Stratégii EÚ pre rast a zamestnanosť“^(?) vydané po spomínanom stanovisku EHSV podporuje preskúmanie jednotlivých odvetví služieb a analýzu ich konkurencieschopnosti, ako aj ich vplyvu na konkurencieschopnosť priemyslu. Ak to bude potrebné, malo by sa uskutočniť ďalšie monitorovanie týchto odvetví. Na základe výsledkov by sa určili všetky ťažkosti pri zlepšovaní konkurencieschopnosti a zabránilo by sa možným zlyhaniam trhu, čo by

^(?) KOM(2007) 374, 4. júl 2007.

mohlo odôvodniť kroky na riešenie špecifických problémov v jednotlivých odvetviach priemyslu a/alebo služieb. Tento hĺbkový rozbor, ktorý Európska komisia tento rok, by mal na konci roka priniesť výsledky.

- V júli 2007 bol zverejnený pracovný dokument Komisie s názvom „Na ceste k európskej stratégii na podporu inovácií v službách: Výzvy a kľúčové úlohy pri budúcej činnosti“⁽³⁾, vo februári 2008 sa vytvorila Európska platforma služieb spojených s podnikmi a v druhej polovici roku 2008 sa očakáva oznámenie o inovácii služieb. To všetko môže predstavovať dôležitý krok smerom ku skutočnej integrácii služieb do inovačnej politiky EÚ.
- Prijatie Smernice o službách na vnútornom trhu⁽⁴⁾, ktorá sa musí implementovať najneskôr 28. decembra 2009 bude predstavovať dôležitý obrat pri vytváraní skutočného vnútorného trhu so službami za predpokladu, že ustanovenia smernice budú prenesené do právnych predpisov členských štátov a že sa urobia kroky, ktorými sa zabezpečí uplatňovanie pracovného práva a kolektívnych zmlúv krajiny, v ktorej sa poskytuje služba. Podniky i spotrebiteľia budú schopní naplno využiť výhody vyplývajúce z príležitostí, ktoré smernica ponúka. Zároveň by mala podnecovať trh so službami podnikom k tomu, aby fungoval tak, že bude uľahčovať obchodovanie medzi krajinami EÚ a investovanie v nich a že výrobným podnikom otvorí nové príležitosti na výber väčšieho množstva, lepších alebo lacnejších služieb. Nové konkurenčné výhody pri využívaní služieb podnikom by mali viesť k väčšej zamestnanosti, vyššej produktivite a zlepšeniu hospodárenia.

3.4 *Podporná činnosť v prospech služieb podnikom.* Popri hlavných prebiehajúcich činnostiach EÚ v rámci priemyselnej a inovačnej politiky podporujúcich služby podnikom a potenciálnych ďalších účinkoch, ktoré prináša smernica o vnútornom trhu, sú aj iné činnosti Komisie, ktoré nepriamo podporujú úlohu služieb podnikom vo výrobné sfére:

- Eurostat začal uplatňovať revidovanú klasifikáciu NACE na zachytenie väčšieho množstva údajov týkajúcich sa služieb.
- Spojením siete európskych informačných stredísk (Euro Info Centres) a inovačných kontaktných stredísk (Innovation Relay Centres) bola vytvorená sieť Enterprise Europe Network na podporu podnikania a rastu podnikov v EÚ, ktorá ponúka podnikateľom viac ako 500 kontaktných pracovísk⁽⁵⁾. Malo by to pomôcť malým a stredným podnikom a teda veľkej väčšine poskytovateľov služieb podnikom.
- Od roku 2005 vydala Európska komisia niekoľko návrhov na zjednodušenie a zmenšenie byrokracie. Posledné návrhy

zverejnené v roku 2008 sa týkajú urýchlených opatrení na zníženie administratívnej záťaže⁽⁶⁾. Sú to dobré správy pre malé a stredné podniky, ktoré trpia vzhľadom na nepomer ich veľkosti a mohutných administratívnych prekážok.

- V dialógu sociálnych partnerov sa diskutovalo o dokumente Komisie na tému „K spoločným zásadám flexiistoty: Flexibilitou a istotou k zvýšeniu počtu pracovných miest a zlepšeniu ich kvality“⁽⁷⁾ a dosiahol sa pokrok. Malo by to uľahčiť celoeurópske prijatie tejto koncepcie s úpravami podľa rozličných okolností, ktoré jestvujú v jednotlivých členských štátoch. Pri podpore lepších a súčasne kvalitnejších pracovných miest môže byť v dynamických službách podnikom užitočná flexiistota dohodnutá so sociálnymi partnermi. Ak má EÚ uspieť pri svojej reakcii na globalizačné tlaky, mali by byť do procesov zapojení aj sociálni partneri.
- Bol vydaný dokument Komisie na tému „Smerom k zvýšeniu prínosu normalizácie pre inovácie v Európe“⁽⁸⁾, ktorý popri iných iniciatívach podporuje zrýchlenie spolupráce priemyslu a iných zainteresovaných strán na vývoji, uplatňovaní a využívaní noriem podporujúcich inovácie vo vzťahu k trvalo udržateľnej priemyselnej politike.

3.5 *Hlavné potreby odvetvia služieb podnikom.* Napriek súčasnému pokroku v činnostiach súvisiacich so službami sa musí uvažovať o hlavných nedostatkoch a potrebách. Súčasný európsky politický rámec veľmi uprednostňuje výrobný priemysel, aj keď služby predstavujú zďaleka najväčší segment hospodárstva a prispievajú k rastu vo všetkých oblastiach podnikania a spoločenského života.

3.5.1 Väčšina horizontálnych a odvetvových iniciatív v rámci priemyselnej politiky EÚ na národnej úrovni aj na úrovni EÚ sa zameriava na výrobný priemysel bez ohľadu na vnútornú podpornú úlohu, ktorú v ňom služby podnikom zohrávajú. Je preto naliehavo potrebné vypracovať vyváženú politiku EÚ, ktorá nepodceňuje dôležitosť služieb podnikom z hľadiska globálnej konkurencieschopnosti samotnej európskej výrobné sféry a hospodárstva ako celku. Horizontálne politické opatrenia zamerané na ktorékoľvek odvetvie hospodárstva musia byť skutočne horizontálne a v súlade s potrebami firiem a pracovníkov v novom hospodárstve založenom na službách, v ktorom sú priemyselné odvetvia a odvetvie služieb neoddeliteľne spojené a vytvárajú nové príležitosti pre európske hospodárstvo na svetových trhoch, čo je priamym výsledkom ich vzájomnej synergie. Mnohé politické iniciatívy EÚ, ktoré tvoria priemyselnú politiku, sa musia prispôbiť službám a uplatňovať na služby. Týka sa to napríklad dokonale efektívneho vnútorného trhu so službami, medzinárodného obchodu, pravidiel štátnej pomoci, trhu práce, sociálnych opatrení, politiky odbornej prípravy a regionálnej politiky, výskumu a vývoja, inovácie, normalizácie, podnikania, lepšej štatistiky

⁽³⁾ SEC(2007) 1059, 27. júl 2007.

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006.

⁽⁵⁾ Tlačová správa IP/08/192, 7. február 2008.

⁽⁶⁾ Memo/08/152, 10. marec 2008.

⁽⁷⁾ KOM(2007) 359 v konečnom znení.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 133 v konečnom znení, 11. marec 2008.

a informovanosti, pričom musia podľa potreby zohľadňovať špecifické potreby odvetvia služieb. To neznamená, že každá politika by mala byť vertikálne špecifická, pokiaľ ide o služby. Má to skôr znamenať, že dosah každej politiky na služby by sa mal overovať a pokiaľ je to potrebné, mali by sa podniknúť špecifické opatrenia.

3.5.2 Niektoré hlavné potreby vidíme v nasledujúcich oblastiach:

— *Služby podnikom v priemyselnej politike.* Po nedávnom začlenení služieb podnikom a vzhľadom na prebiehajúce overovanie by sa viac pozornosti malo venovať špecifickým podmienkam, v ktorých využívanie služieb prispieva k výkonnosti priemyslu, napr. úlohe služieb, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť a produktivitu priemyslu z ekonomického hľadiska. Aby Európa zvládala svetovú konkurenciu, musí investovať do inovácií, znalostí, dizajnu, logistiky, marketingu a iných služieb podnikom, inými slovami: do celého globálneho hodnotového reťazca.

— *Služby podnikom v politike zamestnanosti a politike vzdelávania.* Väčšina pracovných miest je v službách a tak to aj bude. (Tvorcovia politiky by nemali zabúdať, že 20 % sprostredkovaných vstupov výrobného priemyslu pochádza zo služieb). Potenciálny vplyv globálneho nákupu služieb resp. prenášania pracovných miest v službách do zahraničia (až do 30 % podľa štúdie OECD z roku 2006) núti členské štáty posilniť správne zručnosti a kvalifikácie, ktoré umožnia ich priemyslu zvládať celosvetovú konkurenciu.

— *Služby podnikom v inovačnej politike a politike produktivity.* Podpora inovácie služieb je nevyhnutná na zlepšenie konkurencieschopnosti priemyslu prostredníctvom kvalitatívnych činiteľov. Inovácie služieb majú významný a kladný vplyv na akosť, zamestnanosť a vzťahy so zákazníkmi. Kde sa kvalitné pracovné miesta vytvoria v pracovných podmienkach s vysokou úrovňou znalostí, tam zároveň pracovníci prispievajú k umožneniu inovácií služieb a k ich úspechu. Podniku to môže umožniť konkurovať z lepšieho postavenia a pre pracovníkov sa vytvoria nové pracovné príležitosti. Prínos inovácií služieb by mal byť zameraný na prekonanie stagnujúcej miery rastu produktivity v službách podnikom. Nízka miera rastu produktivity vo väčšine krajín stále dominuje, aj keď sa kvôli problému so štatistickým vyhodnocovaním podceňuje príspevok služieb podnikom k celkovým prírastkom produktivity.

— *Služby podnikom a vnútorný trh.* Cieľom je vytvoriť európsky trh so službami, a tak umožniť, aby EÚ zohrávala rozhodujúcu úlohu v procese globalizácie tým, že sa budú zohľadňovať všetky podmienky, ktoré ovplyvňujú trhy a konkurencieschopnosť. Osobitne treba sledovať transpozíciu smernice o službách v členských štátoch a jej vplyv na služby podnikom.

— *Služby podnikom a regióny.* Mnohé regióny majú slabý prirodzený rozptyl služieb podnikom, keďže sa sústreďujú

vo veľkých metropolitných regiónoch a oblastiach s vysokými príjmami. Na regionálnej úrovni je dôležité podporovať a stimulovať dopyt po službách podnikom a ich ponuku a čo najviac využívať existujúce siete, ktoré sú schopné zvyšovať synergie rozličných miestnych subjektov.

— *Služby podnikom a iné súvisiace politiky.* Sú dva druhy politiky súvisiacej so službami podnikom: prevažne regulačná politika (vnútorný trh, hospodárska súťaž, lepšie predpisy, verejné obstarávanie) a prevažne neregulačná politika (inovácie, kvalifikácia, akosť a zamestnanosť, normy, veľké a malé a stredné podniky, regionálna politika, znalosti a štatistika). Osobitná pozornosť by sa mala venovať úlohe noriem, vede o službách ako novej disciplíne a štatistike.

3.6 *Vzájomné pôsobenie medzi činnosťou v oblasti služieb podnikom a cieľovými politickými opatreniami.* Skúsenosti ukazujú, ako by mohli pôsobiť predbežné komplexné kroky a do akej miery by mohli umožniť dynamický rozvoj služieb podnikom s cieľom čeliť budúcim výzvam. Je potrebné zohľadniť synergie a vzájomné pôsobenie rôznych druhov politických opatrení.

3.7 Pri definovaní konkrétnych politík EÚ zameraných na oživenie činností v oblasti služieb podnikom je potrebné *ekonomické zdôvodnenie*, ako nedávno uviedli Kox a Rubalcaba [Business Services in European Economic Growth (Služby podnikom verus európsky hospodársky rast), 2007]. Na podporu svojich tvrdení najviac zdôrazňujú zlyhanie trhu a systémové nedostatky (napr. informačná asymetria a vonkajšie vplyvy).

3.8 *Lisabonský program 2008 – 2010.* Politické opatrenia súvisiace so službami podnikom by mohli byť užitočné v kontexte návrhov Lisabonského programu Spoločenstva na roky 2008 – 2010 [KOM(2007) 804 v konečnom znení]. Väčšina z desiatich hlavných cieľov, ktoré sa majú splniť do roku 2010, priamo alebo nepriamo ovplyvňuje oblasť služieb.

3.8.1 Komisia predloží do polovice roka 2008 obnovený **sociálny program**, ktorý pomôže vyriešiť problém nedostatkov v oblasti kvalifikácie. Závažné nedostatky a potreby sa vyskytujú vo väčšine služieb podnikom, ktoré sú veľmi náročné na pracovnú silu. Vo svojom stanovisku na tému „Pracovné príležitosti pre prioritné skupiny obyvateľstva (Lisabonská stratégia)“⁽⁹⁾ poukázal EHSV na to, že ambiciózne lisabonské ciele zamestnanosti boli z kvantitatívneho hľadiska dosiahnuté iba obmedzene a že nedávny nárast zamestnanosti, najmä u žien, pramení vo veľkej miere z nárastu pracovných miest na čiastočný úväzok. V prípade starších zamestnancov naďalej vládne zjavný nedostatok primeraných pracovných miest a najmä mladí ľudia si väčšinou nachádzajú netypické (neštandardné) typy zamestnania, z ktorých niektoré nie sú právne a sociálne dostatočne zabezpečené. Stanovisko EHSV zdôrazňuje, že v kontexte flexiistoty je potrebná vysoká miera sociálnej istoty, aktívna politika trhu práce, ako aj vzdelávanie a odborná príprava.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 93 (SOC/251).

3.8.2 Komisia začiatkom tohto roku predložila návrhy na prijatie **spoločnej prístahovaleckej politiky**. Tá môže ovplyvniť prístahovateľstvo vysokokvalifikovaných pracovníkov potrebných v oblastiach, ako sú služby podnikom intenzívne využívajúce znalosti, ako aj menej kvalifikovaných pracovníkov upratovacích či bezpečnostných služieb.

3.8.3 Spoločenstvo prijme **zákon o malých podnikoch** s cieľom uvoľniť rastový potenciál MSP počas ich celého životného cyklu. Služby podnikom sú odvetvím s najvyššou mierou vzniku a zániku spoločností, preto by sa osobitná pozornosť mala venovať novým MSP. Vo svojom stanovisku na tému „Podnikateľský potenciál, najmä malých a stredných podnikov“⁽¹⁰⁾ žiadal EHSV v rámci preskúmania integrovaných usmerení pre rast a zamestnanosť na obdobie rokov 2008 – 2010 o cielenejšie a efektívnejšie usmernenia pre MSP. MSP budú profitovať aj z 25-percentného zníženia administratívnej záťaže zo strany EÚ, ktoré by sa malo dosiahnuť do roku 2012.

3.8.4 Spoločenstvo **posilní jednotný trh a zvýši hospodársku súťaž v oblasti služieb**. Spomínané stanovisko EHSV (INT/324) vyjadruje nespokojnosť v súvislosti s neúplným jednotným trhom, príliš pomalou implementáciou smerníc členskými štátmi, administratívnymi prekážkami a nedostatočnou pracovnou mobilitou. Uvedené skutočnosti predstavujú pre MSP obrovské prekážky.

3.8.5 Spoločenstvo zavedie do praxe tzv. „**piatu slobodu**“ (voľný pohyb znalostí) a vytvorí skutočný európsky výskumný priestor. Pri realizácii tejto priority lisabonského programu budú možno zohrávať dôležitú úlohu služby podnikom intenzívne využívajúce znalosti.

3.8.6 Spoločenstvo zlepši **rámčové podmienky pre inováciu**. EHSV vypracoval aj stanovisko na tému „Investovanie do vedomostí a inovácií“⁽¹¹⁾. Jeho hlavnou myšlienkou je, že Európa si musí aj v budúcnosti zachovať náskok vo výskume, technologickom vývoji a inováciách a že je potrebné zvýšiť financovanie z rozpočtu EÚ, zlepšiť kvalitu vzdelávacích inštitúcií a v prípade potreby pozdvihnúť celkovú úroveň. Ďalej je potrebná spoločenská klíma, ktorá by bola otvorená pokroku a inováciám, vytváranie podmienok a prijímanie rozhodnutí nevyhnutných na vybudovanie dostatočnej podnikateľskej dôvery a optimizmu pre investície do nových podnikov v Európe, zvyšovanie povedomia o zásadnom význame základného výskumu, vstúpenie inovatívneho podnikateľského ducha s ochotou riskovať, ako aj akceptovanie určitej miery neúspechu a strát, ktoré nevyhnutne patria k riziku. EHSV venoval pozornosť aj otázke právnych a spoločenských rámcových podmienok pre inovatívny podnikateľský sektor a trh naklonený inováciám.

3.8.7 Spoločenstvo bude podporovať **priemyselnú politiku** zameranú na udržateľnejšiu výrobu a spotrebu. Do tejto priority môže byť zaradená úloha environmentálnych služieb podnikom v priemyselnej politike.

3.8.8 Spoločenstvo bude viesť bilaterálne rokovania s hlavnými obchodnými partnermi s cieľom vytvoriť nové **príležitosti pre medzinárodný obchod a investície**, ako aj spoločný priestor pre regulačné ustanovenia a normy.

4. Určovanie priority činností v prospech služieb podnikom

Vzhľadom na množstvo politických oblastí, ktoré sa týkajú služieb podnikom, je potrebné určiť priority jednotlivých činností. Podľa názoru EHSV by tieto priority mali mať nasledujúce poradie:

4.1 **Priorita 1:** Európska komisia by mala v kontexte podnikania a priemyselnej politiky vytvoriť **skupinu na vysokej úrovni pre oblasť služieb podnikom**, čím sa zabezpečí, že politické činnosti budú vo väčšej miere zohľadňovať vzájomné ovplyvňovanie sa odvetví služieb, priemyslu a hospodárskej činnosti ako celku. Hlavnými cieľmi tejto skupiny na vysokej úrovni by mohli byť:

- hlbšia analýza potrieb služieb podnikom, vrátane potrieb rôznych a veľmi rozmanitých pododvetví v rámci služieb podnikom,
- preskúmanie súčasných politík ovplyvňujúcich služby podnikom a navrhnutie konkrétnych politických opatrení na vhodnej úrovni (regionálnej, národnej alebo na úrovni EÚ),
- odporučiť strategické ciele, ktoré je potrebné dosiahnuť v rámci rokovaní WTO o Všeobecnej dohode o obchode so službami (GATS) s dôrazom na opatrenia umožňujúce MSP v oblasti služieb poskytovať svoje služby vo zahraničí,
- identifikovať a zoskupiť subjekty zainteresované na politike v oblastiach, kde je ich zastúpenie veľmi obmedzené a roztrieštené,
- zriadiť Európske stredisko pre monitorovanie služieb podnikom, ktoré by monitorovalo výsledky opatrení zavedených činnosťou v rámci politiky EÚ a zverejňovalo osvedčené postupy. Členmi strediska by mali byť zástupcovia EHSV, odborov, podnikateľských združení a experti z oblasti služieb podnikom.

4.2 **Priorita 2:** Je potrebné podnecovať **sociálny dialóg venovaný špeciálne odvetviu služieb podnikom** s cieľom prediskutovať a formulovať odporúčenia týkajúce sa:

- nových pracovných príležitostí,
- celoživotného vzdelávania,
- možnosti outsourcingu a prenášania činnosti do zahraničia (*off shoring*),
- zisťovania deficitov odbornosti,
- práce na čiastočný úväzok a práce na diaľku,
- možnosti flexiistoty v oblasti služieb podnikom (touto témou sa vo všeobecnej rovine zaoberal EHSV vo svojom nedávnom stanovisku SOC/283),
- nedostatku pracovníkov v službách podnikom intenzívne využívajúcich znalosti a možností vyplývajúcich z prístahovateľstva,
- mobility.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 8 (INT/324).

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17 (INT/325).

Uskutočniteľnosť a účinnosť takéhoto odvetvovo špecializovaného sociálneho dialógu (napr. uznanie dohôd, organizačná podpora) bude v skutočnosti závisieť od určenia a uznania zastupujúcich európskych organizácií zamestnávateľov a zamestnancov.

4.3 **Priorita 3:** Výskum, vývoj a inovácie v oblasti služieb:

- analýza spôsobov inovácie v službách podnikom a jej dosah na produktivitu, sociálnu oblasť a hospodársky rast,
- úloha služieb podnikom intenzívne využívajúcich znalosti pri rozvoji inovácie služieb,
- vzťah medzi rozvojom IKT a inováciou služieb,
- preskúvanie výskumno-vývojových a inovačných programov s cieľom posúdiť postavenie služieb podnikom,
- uplatňovanie efektívnych výrobných postupov v oblasti služieb,
- úloha inovácie služieb a iných možných politických opatrení na podporu služieb intenzívne využívajúcich znalosti na regionálnej úrovni, využívanie inovačných politík na podporu poskytovania služieb podnikom a dopytu po nich.

4.4 Priorita 4: Vytváranie noriem. Rozvoj noriem v oblasti služieb prebiehal pomaly. Tie totiž vznikajú na základe dopytu. Na strane poskytovateľov služieb podnikom sa vyskytujú štrukturálne problémy. Vo väčšine prípadov ide o malé podniky, ktoré v ich domovskej krajine nezastrešuje žiadna zastupiteľská organizácia, čo sa odráža aj na európskej úrovni, kde táto kategória nie je primerane zastúpená v žiadnej z európskych organizácií. Aby mohli užívatelia vysloviť svoje požiadavky, musia sa zorganizovať, čo je jediný spôsob, ako zlepšiť situáciu. Trh v oblasti služieb podnikom je nesmierne zainteresovaný na stanovení jasných noriem v tejto sfére. Vypracovanie noriem môže byť užitočné vzhľadom na:

- doplnenie či dokonca náhradu regulácie,
- zlepšenie kvality a podporu hospodárskej súťaže,
- obmedzenie asymetrických informácií (v prospech poskytovateľa aj užívateľa) na trhu, kde je nedostatočná transparentnosť,
- zabezpečenie porovnateľnosti v situáciách, kedy má užívateľ možnosť výberu medzi viacerými ponukami a musí sa medzi nimi rozhodnúť,
- viacej šíriť výsledky výskumno-vývojových a inovačných programov, čím sa podporí inovácia v záujme zvýšenia kvality služieb,
- zníženie množstva nezhôd prostredníctvom objasnenia práv a povinností poskytovateľov služieb a užívateľov,
- predchádzanie sociálnym konfliktom dodržiavaním pracovného práva zo strany poskytovateľov služieb a užívateľov a v prípade potreby prostredníctvom kolektívneho vyjednávania na vhodnej úrovni,

— umožnenie istých úspor z rozsahu v prípade malých podnikov, ktoré by poskytovali podobné služby v rozličných členských štátoch EÚ, čo by viedlo k zníženiu prekážok brániacich integrácii trhu,

— rozvoj fungujúceho vývozného odvetvia a pomoc pri obstarávaní verejných služieb a subdodávaní služieb.

4.5 Priorita 5: Ďalšie zlepšenie štatistiky služieb podnikom. Politické opatrenia sa prijímajú na základe analýzy aktuálnych trendov, ktoré je možné posúdiť jedine pomocou jasných a zmysluplných štatistík. Zjavne nedostatočne uspokojivý rast produktivity v porovnaní s USA môže čiastočne vyplývať z nespoľahlivých štatistík vypracovaných na základe metodiky používanej na meranie výkonnosti výroby. Na ďalšie spresnenie štatistík o službách podnikom je potrebné nielen rozhodnutie Eurostatu, ale aj spolupráca zo strany vlád jednotlivých krajín, ktoré musia zmeniť svoje metódy získavania štatistických údajov. Osobitná pozornosť by sa mala venovať posudzovaniu úlohy služieb podnikom v rámci ostatných odvetví priemyslu a služieb.

4.6 **Priorita 6:** Veda o službách

Veda o službách (alebo „veda o službách, ich riadení a vývoji“) je novovznikajúca disciplína, ktorá zahŕňa rozmanité a roztrieštené prístupy v oblasti služieb, o. i.: ekonomiku služieb, riadenie a marketing v oblasti služieb, či vývoj služieb. Podľa výskumných pracovníkov a podnikateľov v oblasti služieb je potrebná podpora a lepšia integrácia všetkých uvedených oblastí. V rámci vedy o službách môže byť vzorom vývoj služieb. Je to špecifická technická disciplína, ktorá sa zaoberá systematickým vývojom a tvorbou služieb využívaním vhodných modelov, metód a nástrojov. Hoci vývoj služieb zahŕňa aj aspekty riadenia služieb, jedným z jeho hlavných zameraní je vývoj nových produktov v oblasti služieb. Vývoj služieb sa súčasne zaoberá rozvíjaním vývojových systémov, t. j. otázkami všeobecného manažmentu výskumu, vývoja a inovácií súvisiaceho so službami. Komplexný prístup k spoločnému technickému plánovaniu tovarov, programového vybavenia a služieb sa stane bežným javom.

Základný výskum zameraný na vývoj nových modelov, metód a nástrojov podnikania poskytne vede o službách významný impulz. Čoraz väčšia harmonizácia noriem v oblasti služieb napokon podporí špecifikáciu a efektívny vývoj nových služieb ⁽¹²⁾.

Vývoj služieb je jednou z mála oblastí vo sfére služieb, ktoré podstatne spoluvytváral európsky výskum. Užšia integrácia do medzinárodných sietí a systematický vývoj nezávislého vedeckého spoločenstva v oblasti vývoja služieb sú nevyhnutné pre zachovanie vedúcej úlohy v tejto oblasti aj v budúcnosti ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Service engineering – methodical development of new service products [Service engineering – metodický vývoj nových produktov v oblasti služieb], autori: Hans-Jorg Bullinger, Klaus-Peter Fahrlich, Thomas Meiren.

⁽¹³⁾ Thomas Meiren, Fraunhofer-Institut für Arbeitswirtschaft und Organisation, Stuttgart, Nemecko.

4.7 **Priorita 7:** Vnútrotrh a predpisy v oblasti služieb podnikom

Zmenšenie a zjednodušenie regulačných prekážok. Existuje niekoľko obmedzujúcich faktorov, ktoré sťažujú činnosť spoločností v oblasti služieb podnikom a maria ich úsilie zamerané na zvýšenie produktivity a uplatnenie sa na podnikateľskom trhu v iných členských štátoch. To zahŕňa aj problémy s pracovnou mobilitou a uznávaním odborných kvalifikácií. V uplynulých rokoch vzrástlo množstvo predpisov, ktoré sú navyše čoraz zložitejšie, čo zvýšilo záťaž kladenú na malých poskytovateľov služieb. Najdôležitejšie body, ktorým je potrebné venovať pozornosť, sú:

- *Zriaďovanie a transfer podnikov.* Čas a peniaze potrebné na zriadenie nového podniku alebo prevod vlastníctva existujúceho podniku sú pre MSP obmedzujúce.
- *Prekážky vývozu služieb.* Pre MSP, ktoré chcú poskytovať služby v zahraničí, je pomerne nákladné zistiť, ktoré predpisy sa vzťahujú na ich podnik, a rovnako nákladné sú aj príslušné konzultácie. Je potrebné pokračovať v medzinárodných obchodných rokovaniach, aby sa odstránili zbytočné prekážky brániace európskym poskytovateľom služieb v prístupe na vonkajšie trhy v oblasti služieb podnikom. Databáza o prístupe na trh, ktorú vytvorila Európska komisia, by mala pomôcť pri identifikácii týchto prekážok.
- *Obmedzenia týkajúce sa multidisciplinárnej spolupráce.* Existujú prekážky vstupu profesionálnych poskytovateľov služieb, ktoré by sa odstránili po tom, ako nadobudne účinnosť smernica o službách.
- *Nedostatočná transpozícia právnych predpisov EÚ,* ako aj odlišná legislatíva jednotlivých členských štátov. Hoci predpisy nie sú priamo namierené proti vnútornému trhu, výrazné rozdiely medzi legislatívou jednotlivých krajín EÚ brzdia jeho integráciu.
- *Verejné obstarávanie a predpisy* týkajúce sa hospodárskej súťaže medzi súkromnými a štátnymi podnikmi v oblasti verejného obstarávania.
- *Prekážky brániace poskytovaniu služieb v rôznych členských štátoch* Profesionálne združenia zaujali obranný postoj a prijali interné predpisy namierené proti tomu, aby v ich krajine prevádzkovali svoju činnosť poskytovatelia služieb z iných členských štátov.
- *Vysielanie vysokokvalifikovaných pracovníkov.* Pri vysielaní pracovníkov do iných členských štátov sa vyskytli problémy, a to dokonca aj v prípade pracovných miest vyžadujúcich vysokú kvalifikáciu. V tejto oblasti môže pri prijímaní opatrení pomôcť stanovisko EHSV na tému „Vysielanie pracovníkov“⁽¹⁴⁾.
- *Uznávanie kvalifikácií.* Smernica 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií sa mala transponovať do 20. októbra 2007. Súčasťou transpozície bolo nahraďiť pätnásť dovedy platných smerníc týkajúcich sa uznávania odborných kvalifikácií. Teraz by sme mali mať skutočnú komplexnú modernizáciu systému Spoločenstva, ktorý podporuje trh EÚ v oblasti služieb podnikom, prostredníctvom flexibilnejšieho a automatickejšieho uznávania kvalifikácií. Využívanie informačného systému o vnútornom trhu (*systeme d'information sur le marché intérieur – IMI*) z dielne Európskej komisie sa považuje za praktický spôsob, ako si môžu orgány a zamestnávateľia v jednotlivých členských štátoch overiť v jednej centrálnej databáze konkrétny orgán (na regionálnej alebo národnej úrovni v každom členskom štáte), ktorý je oprávnený vydávať osvedčenia o spôsobilosti a kvalifikáciách a overovať pravosť takýchto osvedčení.
- *Transpozícia smernice o službách.* Odvetvová analýza by odvetviu služieb podnikom pomohla čo najefektívnejšie využívať nové regulačné prostredie, najmä kvôli identifikácii zostávajúcich prekážok počas transpozície smernice o službách i po nej. V roku 2010 sa táto otázka začne hodnotiť, aby bolo možné posúdiť priebeh transpozície a podrobne sledovať spôsob jej vykonávania. Osobitná pozornosť by sa mala venovať dosahom na ekonomiku služieb podnikom. Informačné systémy o vnútornom trhu môžu poskytnúť užitočné informácie potrebné na sledovanie a budúce zmenšenie rozdielov medzi jednotlivými krajinami.

V Bruseli 9. júla 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁴⁾ Pozri CESE 995/2008 z 29. mája 2008 (SOC/282). Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 95.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci text zo stanoviska odbornej sekcie bol zmenený pozmeňovacím návrhom schváleným na plenárnom zasadnutí, získal však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 2.2, druhá zarážka:

„— *Politika trhu práce v službách podnikom. Zo spoločenského hľadiska je na odvetvovej úrovni potrebné hĺbkové preskúmanie výziev, ktoré vyplývajú z nových druhov pracovných miest vytváraných spoločným pôsobením poskytovateľov služieb podnikom a výrobného priemyslu. Táto analýza musí zahŕňať vzdelávanie, odbornú prípravu a ďalšie celoživotné vzdelávanie, ako aj podmienky zamestnávania pracovníkov, vrátane pracovníkov, ktorí sa zúčastňujú outsourcingu. Na dosiahnutie tohto cieľa by sa program sociálneho dialógu mal rozšíriť tak, aby bol zameraný na špecifické zmeny pracovných podmienok a pracovných príležitostí vyplývajúcich zo štrukturálnych zmien, ktoré ovplyvňujú služby podnikom.*“

Výsledok hlasovania:

87 hlasov za pozmeňovací návrh, 35 hlasov proti, 13 členovia sa hlasovania zdržali.
